

Grästorps kommun

**Finanspolicy
och
styrprinciper
för finansförvaltningen i
Grästorps kommun**

Antagen av kommunfullmäktige 2010-06-10

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning	4
1.1 Uppdatering.....	4
1.2 Övergripande mål för finansiell hantering	4
1.3 Samordning av finansiella tjänster	4
2. Ansvarsfördelning	4
2.1 Kommunfullmäktige	4
2.2 Kommunstyrelsen.....	5
2.3 Organisation/finansfunktionen	5
2.4 Delegationsordning	5
3. Risker i den finansiella hanteringen	5
3.1 Ränterisk.....	5
3.2 Valutarisk	5
3.3 Kreditrisk.....	6
3.4 Finansieringsrisk	6
3.5 Likviditetsrisk.....	6
3.6 Hanteringsrisk	6
4. Kommunkonto	6
4.1 Kommunen	6
5. Likviditet	7
5.1 Kommunen	7
6. Upplåning.....	7
6.1 Skuldportfölj.....	7
6.1.1 Räntebindningstid.....	7
6.1.2 Kreditförfall.....	8
6.2 Tillåtna finansiella instrument.....	8
6.3 Låneram.....	9
6.3.1 Kommunen	9
6.4 Checkkredit	9
6.4.1 Checkkreditens storlek	9
7. Utlåning.....	9
8. Medelsplaceringar	9
8.1 Överlikviditet under kortare tid.....	10
8.2 Överlikviditet under längre tid	10
9. Upphandling	10

10. Styrning och rapportering	10
10.1 Kommunen	10
10.2 Rapport till kommunstyrelsen	10
11. Borgensåtagande	10
11.1 Inledning.....	10
11.2 Riskbedömning.....	11
11.3 Egeninsats m m	11
11.4 Borgensavgift	12
11.5 Uppföljning och rapportering.....	12
12. Donationsmedel	11

1. Inledning

Dessa riktlinjer syftar till att lägga fast mål och riktlinjer för den finansiella hanteringen i Grästorps kommun. Policyn inkluderar de föreskrifter för kommunens medelsförvaltning som kommunfullmäktige ska fastställa enligt 8 kap. 3 §, Kommunallagen.

Policyn är antagen av kommunfullmäktige 2010-06-10, § 46 och gäller från 2010-07-01.

Policyn omfattar inte förvaltning av medel avsatta för pensionsförpliktelser. För dessa medel finns särskilda föreskrifter fastställda av kommunfullmäktige 1999-11-25, § 72.

För närvarande (februari 2010) finns inga av Grästorps kommun majoritetsägda bolag. Skulle sådana bolag tillkomma i kommunkoncernen ska policyn omarbetas så även de kommunägda bolagen omfattas av riktlinjerna i policyn.

1.1 Uppdatering

Denna policy ska vid behov omprövas av kommunfullmäktige. Om förutsättningarna i kommunen eller omvärlden förändras på ett sätt som motiverar ändringar i policyns riktlinjer ska kommunens ekonomienhet föreslå uppdatering av policyn.

1.2 Övergripande mål för finansiell hantering

Målet för den finansiella hanteringen inom Grästorps kommun är att uppnå lägsta möjliga kostnader med beaktande av de risker och regler för riskbegränsning som anges i dessa riktlinjer. Om överlikviditet uppstår bör medlen placeras så att god avkastning uppnås.

Kommunens finansiella hantering ska bedrivas så att den medverkar till att säkerställa betalningsförmågan på kort och lång sikt.

Den finansiella hanteringen ska genomföras på ett säkert och effektivt sätt utan spekulativa inslag och så att betryggande säkerhet alltid upprätthålls.

Den finansiella hanteringen ska medverka till att kapitalanskaffning och kapitalanvändning i kommunen blir effektiv.

1.3 Samordning av finansiella tjänster

Genom en samordning av finansiella tjänster skapas en helhetssyn för Grästorps kommun. Genom att sprida ut lånen i skuldportföljen över tiden fördelas ränte- och kreditriskerna.

Genom upphandlingar kan bästa möjliga villkor på finansiella tjänster erhållas (t ex minskade räntekostnader), samtidigt som administrationen kring upphandlingen effektiviseras.

2. Ansvarsfördelning

För Grästorps kommun ska nedanstående ansvarsfördelning gälla för den finansiella hanteringen.

2.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar om

- riktlinjer för finansiell hantering och riktlinjer för kommunal borgen (finanspolicy).
- checkkreditens totala maximala storlek
- kommunens låneram (exklusive checkkredit) i samband med budgeten

- borgensåtagande
- kommunens övergripande finansiella mål i samband med budgeten

2.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen

- verkställer kommunfullmäktiges beslut
- ansvarar för kommunens medelsförvaltning
- ansvarar att dessa riktlinjer innehåller instruktioner för den finansiella hanteringen avseende placering, finansiering och marknadsrisker samt förvaltning av andra organisationers medel (t ex stiftelse- och donationsmedel)
- att samordning sker inom och mellan kommunens verksamhetsområden

2.3 Organisation/finansfunktionen

Kommunens ekonomichef ansvarar under kommunstyrelsen för genomförandet av den finansiella verksamheten på det sätt, och inom de ramar, som kommunstyrelsens beslutar.

Kommunens ekonomichef skapar förutsättningar för samordning så att kapitalanskaffning och kapitalanvändning för kommunen blir effektiv och att riskerna minskas.

2.4 Delegationsordning

Enligt gällande delegationsordning inom kommunen är visst ansvar och vissa befogenheter delegerade till angivna tjänstemän. Det finansiella beslutsfattande som regleras i delegationsordningen ska alltid ske inom de fastställda finansiella riktlinjernas ram.

3. Risker i den finansiella hanteringen

All form av finansiell hantering är förknippad med ett visst risktagande. Utan ett risktagande finns det heller ingen möjlighet att uppnå någon vinst utöver ränta. Det finns alltid finansiella risker både vid placering och upplåning. Det är dock viktigt att hålla isär riskerna som har med traditionell finansförvaltning att göra och spekulationsrisker.

Genom en god finansförvaltning skapas möjligheter till en effektiv hantering av risker där hänsyn tas till den kostnad riskhanteringen medför. Riskerna utgörs huvudsakligen av ränterisk, valutarisk, motpartsrisk, finansieringsrisk, likviditetsrisk samt hanteringsrisk. Dessa risker beskrivs närmare nedan.

3.1 Ränterisk

Ränterisk innebär att förändringar i det allmänna ränteläget och/eller marknadsräntor kan påverka kommunens räntekostnader i negativ riktning.

Denna begränsas genom spridning av räntebindningstider samt begränsningar av vilka finansiella instrument som är tillåtna.

3.2 Valutarisk

Värdet förändring av en valuta i förhållande till andra valutor.

Kommunen ska inte ta några valutarisker vid placering av likvida medel. Endast placering i svensk valuta får förekomma. Kommunen ska inte ta några valutarisker vid nyupplåning. Om upplåning sker i utländsk valuta ska valutarisken samtidigt försäkras bort.

3.3 Kreditrisk

Kreditrisk, eller motpartsrisk, innebär att motpart inte fullgör sina förpliktelser.

I samband med nyupplåning styr i normalfallet räntevillkoren i vilken bank upplåningen görs. Risken begränsas genom att godkända motparter för affärer fastställs.

3.4 Finansieringsrisk

Finansieringsrisken består i att likvida medel inte kan lånas upp utan påtaglig kostnadsökning.

Detta är en risk som dels har att göra med kommunens kreditvärdighet, dels med det allmänna kreditläget samt tillgång och efterfrågan på likvida medel på marknaden. Finansieringsrisk begränsas genom likviditetsplanering, avtalade kreditlöften (ex checkkredit) och spridning av löptider för lån.

3.5 Likviditetsrisk

Med likviditetsrisk menas den risk det innebär om en placering av överskottsmedel inte kan omsättas i likvida medel utan en påtaglig kostnadsökning.

Likviditetsriskerna begränsas genom likviditetsplanering och val av placeringsformer som vid varje specifikt tillfälle kan disponeras. Löptider på placerade medel ska därför anpassas till framtida behov av betalningsmedel på kort och medellång sikt.

3.6 Hanteringsrisk

Hanteringsrisk hänger samman med utförandet av finansiella transaktioner där oegentligheter och/eller misstag kan få ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Hanteringsrisken begränsas genom dokumentation av rutiner, uppföljning och en fungerande intern kontroll.

4. Kommunkonto

För att uppnå en effektiv penninghantering ska, som normal fall, samtliga saldon och likvidströmmar hos kommunen vara samordnade i ett räntebärande likvid-/transaktionskonto (kommunkonto). Härigenom kan kommunens ut- och ingående betalningsströmmar kvittas mot varandra.

Huvudprincipen ska vara att inbetalningar till kommunen ska ske i så nära anslutning till tjänstens utförande eller varans leverans som möjligt. När det gäller utbetalningar ska överenskommen kredittid i normalfallet sättas till 30 dagar från fakturans ankomstdatum och betalning av kommunens skulder ska ske på förfallodagen.

4.1 Kommunen

Undantag från ovanstående regel gäller i följande fall:

- vid hantering av externa medel, såsom t ex donationsmedel. Dessa medel *ska* ligga utanför kommunkontot.
- vid externt finansierade projekt. Dessa medel *kan* ligga utanför kommunkontot.

Utöver dessa undantag får inte andra konton öppnas utan kommunstyrelsens beslut.

5. Likviditet

För att uppnå tillfredställande betalningsberedskap, ska likviditetsplanering ske. Årligen sker likviditetsplaneringen genom kassaflödesanalysen i budgetdokumentet. Längre överskottslikviditet ska i första hand användas för att återbetala utestående krediter. Vid tillfällig överskottslikviditet kan kortare placeringar göras, se avsnittet om Penningplaceringar.

5.1 Kommunen

För kommunen gäller att likviditetsplaneringen ska

- ligga till grund för bedömning av betalningsberedskapen på kort- och långsikt
- vara underlag för beslut om placering av likvida medel samt upplåning.

Bedömning av likviditetens utveckling sker löpande och redovisas för kommunstyrelsen vid den löpande budgetuppföljningen. Ekonomienheten ansvarar för underlag till, och sammanställning av, likviditetsplanen/-prognosen. Härutöver rapporteras utan anmaning större avvikelser i penningflödet.

6. Upplåning

Upplåning får genomföras för långfristiga finansieringar och för att trygga kommunens kortfristiga betalningsberedskap. Lånens löptider ska fördelas över tid så ränte- och kapitalförfall får en spridning mellan år och inom året.

Upplåningen ska ske till lägsta möjliga kostnad, till betryggande säkerhet och utan spekulativa inslag. Kommunen ska inte ta några valutarisker vid nyupplåning. Om upplåning sker i utländsk valuta ska valutarisken samtidigt försäkras bort.

6.1 Skuldportfölj

Genom att sprida ut lånen i skuldportföljen över tiden fördelas ränteriskerna. Refinansieringsrisken blir mindre genom att sprida låneportföljens och nyupplåningens förfallotider över tiden.

Avvikelser från nedan angivna intervall för ränteförfall och kreditförfall rapporteras till kommunstyrelsen i samband med delårsrapport och årsredovisning. Om en längre överlikviditet uppstår, så att inlösen av lån kan bli aktuell, kan avvikelser från nedan intervall uppstå. I normalfallet inlöses de rörliga lånen. Så snart nyupplåning blir aktuellt, ska intervall för ränteförfall och kreditförfall åter beaktas för att minska den uppkomna avvikelserna.

6.1.1 Räntebindningstid

Ränteförfallet bör i normalfallet variera inom nedan angivna intervall beroende på ränteläget.

<u>Ränteförfall</u>	<u>Min</u>	<u>Max</u>
1 år	25%	50%
1-2 år	10%	20%
2-3 år	10%	20%
3-4 år	10%	20%
4-5 år	10%	20%
5-6 år	0%	10%
6-7 år	0%	10%
7-8 år	0%	10%
8-9 år	0%	10%
9-10år	0%	10%

Räntebindningstiden för varje enskilt lån bör inte överstiga 10 år.

6.1.2 Kreditförfall

Kreditförfallet bör i normalfallet inte överskrida nedan maxnivå.

<u>Kreditförfall</u>	<u>Max</u>
1 år	40%
1-2 år	20%
2-3 år	20%
3-4 år	20%
4-5 år	20%
5-6 år	20%
6-7 år	20%
7-8 år	20%
8-9 år	20%
9-10år	20%

6.2 Tillåtna finansiella instrument

Upplåning som uteslutande syftar till att skaffa medel för placering med ränteförtjänst (arbitrageaffär) är inte tillåtet. Detta får dock inte förhindra att upplåning sker vid en tidpunkt som bedöms vara lämplig för senare planerad finansiering.

Räntebindningstiderna får ändras inom angivna gränser genom att använda försäkringsinstrument, så kallade derivat. Derivatet får endast användas under förutsättning att det finns ett underliggande lån. Intervallen för ovan räntebindningstid ska beaktas vid användande av derivat.

För att minimera ränterisker är följande derivat tillåtna,

Ränteoption: avtal om en räntenivå idag för en framtida datumbestämd affär om till exempel upplåning. Det skall vara valfritt för låntagaren att vid affärstidpunkten avgöra om affären ska genomföras eller ej.

Räntetermin: samma som ränteoption men affären måste genomföras vid den tidpunkt som fastställts. Exempel FRA, Future Rate Agreement.

Ränteswap: avtal om byte av räntebetalningar från rörlig till fast räntesats eller tvärtom.

Utställande av option får endast göras i kombination med köpt option, så kallad collar eller korridor, och endast under förutsättning att affärerna matchas både med samma belopp och tidsperiod.

Ramavtal om ränteswappar måste upprättas med några olika motparter innan swapaffär får genomföras. Följande svenska motparter är godkända:

S|E|B

Åse Viste Härads Sparbank/Swedbank

Nordea

Svenska Handelsbanken

Kommuninvest.

Nya former av upplåning ska prövas av kommunstyrelsens arbetsutskott innan användning.

6.3 Låneram

På delegation från kommunstyrelsen fattar ekonomichefen beslut, väljer finansieringsinstrument, långivare samt när i tiden transaktionen ska genomföras och löptid.

6.3.1 Kommunen

Senast i december året innan ska kommunfullmäktige fatta beslut om storleken av kommunens långfristiga nyupplåning, låneram, att gälla för nästkommande år. Checkkreditsnivån regleras inte i detta beslut.

6.4 Checkkredit

Checkkredit kan bland annat nyttjas

- för att stärka den kortsiktiga betalningsberedskapen
- för att på ett effektivare sätt samordna upplåningen, så att större volymer upphandlas vid ett tillfälle,
- för att synkronisera kommunens utgifter som ska täckas av motsvarande inkomster
- vid tillfälliga toppar, t ex vid den årliga utbetalningen av den avgiftsbestämda delen (pension), interkommunala ersättningar samt löneutbetalningen i december månad.

6.4.1 Checkkreditens storlek

Kommunfullmäktige beslutar om checkkreditens maximala storlek. Denna nivå gäller fram till dess att kommunfullmäktige fattar nytt beslut.

7. Utlåning

Utlåning av kommunala medel till extern part ska inte förekomma.

Undantag från ovanstående kan ske, efter särskilt beslut i kommunfullmäktige, för

- utlåning till större nationella och regionala investeringssatsningar som normalt inte är kommunens ansvar, s k. medfinansiering av infrastruktur (staten/regionen).
- organisationer/föreningar där kommunen är medlem/ägare

8. Medelsplaceringar

Vid penningplacering av kommunens medel ska sådana placeringsformer väljas att bästa möjliga förräntning uppnås utan att kraven på lågt risktagande åsidosätts. Bundna placeringar över ett år tillåts inte.

För att begränsa motpartsrisken får förvärv och avyttring av värdepapper ske genom svenska banker, genom Kommuninvest i Sverige AB och genom fondkommissionärer som är godkända av Finansinspektionen.

För att begränsa likviditetsriskerna får placering endast ske i följande typer av instrument

- räntebärande konto med rätt till omedelbart uttag
- statsskuldväxlar, statsobligationer samt andra certifikat och obligationer med god avkastning

Endast placering i svensk valuta får förekomma.

8.1 Överlikviditet under kortare tid

Vid tillfällig överlikviditet får kommunen placera sina egna medel så att god avkastning erhålls. Placering ska ske med beaktande av kravet på godtagbar kreditrisk och med hänsyn till övriga risker och likviditetsaspekter av sådan placering.

8.2 Överlikviditet under längre tid

Kommunen får göra egna penningplaceringar på längre tid om vare sig återbetalning av befintliga lån eller vidareutlåning inom koncernbanken kan genomföras. Koncernbanken ska sträva efter att minimera hela koncernens skuldportfölj. Det innebär att överskottslikviditet i första hand ska användas för att amortera på befintliga lån. Eventuell förtidsinlösning av lån är endast aktuellt om det innebär att kostnaden understiger beräknad avkastning på alternativ penningplacering.

9. Upphandling

Vid upptagande av lån eller användning av derivatinstrument ska anbud infordras på affärsmässiga grunder. Vid upphandling bör förfrågan ske hos minst två banker/kreditinstitut. Undantag får göras om upphandling skyndsamt behöver ske vid befarade stora ränterörelser i närtid.

Vid konvertering, villkorsändring, av redan upptagna lån gör kommunens ekonomichef en bedömning om anbudsförfarande ska genomföras. Bedömningen ska grundas på återstående kapitalskuld och lånets löptid.

10. Styrning och rapportering

10.1 Kommunen

I samband med den löpande ekonomiska uppföljningen i kommunen ska respektive enhet, till ekonomikontoret, redovisa större in- och utbetalningar. Likviditetsprognosen ska även omfatta investeringar. Härutöver rapporteras utan anmaning större förväntade avvikelser i penningflödet.

Vid finansiella transaktioner ska delegationer och attesträtter vara upprättade och kontinuerligt uppdateras. Dessa underlag ska finnas/förvaras på ekonomienheten.

Samtliga finansiella transaktioner ska bokföras utan dröjsmål. Ekonomienheten ska ansvara för att korrekta redovisningsunderlag upprättas och att transaktionerna registreras.

10.2 Rapport till kommunstyrelsen

I samband med delårsrapport och årsredovisning ska redovisning ske av placeringar och skuldportföljens sammansättning samt dess räntebindningstider och tidpunkter för kreditfall.

11. Borgensåtagande

11.1 Inledning

I enlighet med riktlinjerna i denna policy kan kommunen gå i borgen eller ta på sig andra ansvarsförbindelser.

Ett borgensåtagande innebär en kreditrisk för kommunen, eftersom kommunen åtar sig att fullfölja betalningsförpliktelser för låntagarens räkning om denne inte i utsatt tid kan reglera sin skuld.

För kommunal borgen gäller beslut av kommunfullmäktige i varje enskilt ärende samt eventuella riktlinjer för borgensåtagandet. Borgen förutsätter att den som ansöker om borgen inte kan ställa annan säkerhet.

Kommunal borgen beviljas för lån till,

- kommunala bolag där kommunen har ett väsentligt inflytande, utövar ett rättsligt bestämmande inflytande ¹⁾
- kommunalförbund där kommunen är medlem
- ekonomiska föreningar med ett allmännyttigt intresse
- stiftelser där kommunen har ett väsentligt inflytande, utövar ett rättsligt bestämmande inflytande ¹⁾
- idrotts- och ideella föreningar samt andra sammanslutningar, som enligt kommunfullmäktiges bedömning kan likställas med ideell förening, som verkar inom kommunen

Borgen förutsätter att investeringen avser verksamhet som kommunen kompetensenligt har rätt att bedriva i egen regi.

1) En ägarandel om minst 30 procent och där åtagandet ska stå i relation till ägarandelen

11.2 Riskbedömning

En riskanalys ska göras som underlag för bedömning av vilken risk kommunen ikläder sig vid ett borgensåtagande.

Innan kommunen beslutar om borgen ska låntagarens kreditvärdighet prövas. Kommunen ska även pröva vilken betydelse ett infriande av borgensåtagandet kan få för kommunens ekonomi samt i vilken utsträckning borgensåtagandet påverkar kommunens kostnader för egen upplåning.

Därutöver krävs att låntagaren har skött sina betalningar och övriga åtaganden till kommunen och andra fordringsägare.

Borgen får inte lämnas för lån i utländsk valuta.

11.3 Egeninsats m m

Egeninsatsen ska i normalfallet uppgå till minst 10 procent av investeringskostnaden. Är egeninsatsen lägre än 10 procent ska skälen till detta särskilt anges.

Återbetalning av borgenslån ska påbörjas senast inom ett år räknat från tidpunkten när kommunfullmäktige beslutade om borgensåtagandet. Ursprungliga löptider och övriga lånevillkor får inte ändras utan kommunens medgivande.

Investeringar som finansieras med borgenslån ska vara betryggande försäkrade. Kommunen ska under borgensåtagandets giltighetstid hållas underrättad om att försäkring finns i tillräcklig omfattning.

11.4 Borgensavgift

Borgensåtagandet är förenat med kostnader och risker för kommunen som ska kompenseras genom en avgift. Borgensavgiften ska täcka kostnader för administration, risktagande och den eventuellt högre räntenivån på kommunens egna upplåning som kan bli följd av att borgensåtaganden påverkar kommunens kreditvärdighet negativt.

Borgensavgift om 0,25 procent ska tas ut årligen på beslutat borgensbelopp och debiteras utan dröjsmål efter kommunfullmäktiges beslut. Följande år debiteras borgensavgiften senast den 1 april året efter så länge kommunens borgensåtagande kvarstår. Underlaget för debitering av borgensavgift är då 0,25 procent på kvarstående låneskuld vid närmast föregående årsskifte.

Avgift tas endast ut för nya beslut om borgensåtagande efter att fullmäktige fastställt finanspolicyn.

11.5 Uppföljning och rapportering

I kommunens årsredovisning ska upplysningar lämnas om borgensåtaganden och andra ansvarsförbudelser. Informationen ska sammanfattas i not som visar borgensåtagandet i form av skuldens kvarvarande belopp. Vidare ska information lämnas om omfattningen på eventuella infriade borgensåtaganden.

12. Donationsmedel

Vid förvaltning av donationsmedel, stiftelsefonder, ska stiftelsens stadgar följas. Viktigt vid penningplaceringen är att minimera risktagandet. För att minimera risktagandet kan vid placering även finansiella instrument beaktas.

Förvaltning av andra organisationers medel ska godkännas av kommunstyrelsen.

Separata regler för kommunens stiftelsefonder är antagna av kommunfullmäktige 1995-12-21, § 84.